

*Дригваль Н. П.,
кандидат юридичних наук,
заступник керуючого партнера,
адвокат «Правової корпорації
«Татаров, Фаринник, Головка»,*

*Монастирська В. Ю.,
студентка II курсу магістратури
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

УДК 343.196

ВЕРХОВНИЙ СУД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: СИСТЕМНА РЕФОРМА ЧИ ПРОСТА ЗМІНА НАЗВИ?

Більше ніж півроку тому (15 грудня 2017 року) почав роботу «новостворений» Верховний Суд. З огляду на це в статті досліджуються перші результати діяльності Великої Палати та Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду. Особлива увага звертається на актуальні правові позиції Великої Палати Верховного Суду в кримінальному праві та судочинстві, обґрунтованість відповідних правових позицій та їх значення для подальшої правозастосовної практики. Автори проаналізували проблемні моменти в діяльності «оновленого» Верховного Суду та сформулювали пропозиції щодо їх усунення.

Мета статті полягає у тому, щоб проаналізувати перші результати та здобутки діяльності Великої Палати і Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду, останню судову практику в кримінальному праві та судочинстві, а також виробити конкретні пропозиції щодо покращання діяльності Верховного Суду.

Незважаючи на величезну завантаженість «оновленого» Верховного Суду, слід визнати, що перші результати його діяльності залишають поміркований оптимізм щодо системної уніфікації практики правозастосування в кримінальному праві та процесі. Особливої уваги заслуговує рівень структурування та аргументації судових рішень Великої Палати Верховного Суду, приклад якої має слугувати і касаційним судам у складі Верховного Суду при винесенні ними рішень. У цілому ж будемо сподіватися, що той «запал», з яким почали

працювати судді Верховного Суду, не згадне найближчим часом і саме цей орган стане каталізатором якісних змін у забезпеченні верховенства права в Україні.

Основними напрямками вдосконалення діяльності Верховного Суду мають бути: 1) структурування рішень Касаційного кримінального суду Верховного Суду за зразком Великої палати Верховного Суду (з чітким поділом рішення на пункти та підпункти, проміжними й остаточними висновками, доктринальним і практичним аналізом спірних моментів); 2) тлумачення на рівні роз'яснень оцінних понять в оновленому процесуальному законодавстві (наприклад, потребують змістовного наповнення такі поняття, як «виключна правова проблема», «забезпечення розвитку права» тощо); 3) більш послідовним має бути використання практики Європейського суду з прав людини (з аналізом не тільки правової позиції Європейського суду з прав людини в конкретній справі, а й узагальненням фактичних обставин відповідної справи з метою встановлення релевантності тій справі, яка є предметом спору у провадженні, яке перебуває на розгляді в Верховному Суді).

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний кримінальний суд, судова практика, Велика Палата, правові позиції.

Півроку пройшло з моменту початку роботи нового вищого судового органу України – Верховного Суду (далі – ВС). Навколо реформи ВС точилися серйозні дискусії, а до конкурсу на посаду судді ВС була залучена Громадська рада доброчесності як незалежний орган, який здійснював «етичну» оцінку претендентів. Про складність трансформації вищого судового органу свідчить вже той факт, що частина суддів Конституційного Суду України (далі – КСУ) не погоджувалися з назвою Верховного Суду (в порівнянні зі старою назвою було вилучено слово «Україна»).

Так, наприклад, в окремій думці судді КСУ Шевчука С. В. стосовно Висновку Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України зазначено, що «... ніщо у цих запропонованих змінах не може вказувати на те, що просту зміну назви «Верховний Суд України» на «Верховний Суд» можна тлумачити як підставу для майбутньої реорганізації конституційного органу – Верховного Суду України та застосування до його суддів про-

цедур, передбачених Законопроектом. Слід зауважити, що коли вносяться зміни до акта найвищої юридичної сили, тобто до Конституції України, кожне запропоноване положення, навіть окреме слово чи кома, має бути виваженим та узгодженим з текстом Основного Закону України з огляду на наслідки в разі допущення помилки. У цьому аспекті наведені у Висновку пояснення щодо вилучення слова «Україна» з назви «Верховний Суд України» не є переконливими для мене, оскільки у тексті Конституції України без змін залишаються назви інших важливих конституційних органів: «Конституційний Суд України», «Верховна Рада України», «Президент України» тощо...»¹.

Однак ВС працює (включаючи в себе Велику Палату ВС; Касаційний адміністративний суд; Касаційний господарський суд; Касаційний кримінальний суд (далі – ККС); Касаційний цивільний суд) і вже можна оцінити перші результати діяльності «новоутвореного» суддівського органу в кримінальному судочинстві.

Підґрунтям дослідження є наукові праці М. А. Погорецького, В. О. Гринюка, О. Г. Яновської, В. П. Шибіка, М. Є. Шумила, Є. М. Чупринської.

Мета статті полягає у тому, щоб проаналізувати перші результати та здо-

¹ Окрема думка судді КСУ Шевчука С. В. стосовно Висновку Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/nf01d710-16>> дата звернення 16.04.2018.

бутки діяльності Великої Палати та Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду, останню судову практику в кримінальному праві та судочинстві, а також виробити конкретні пропозиції щодо покращання діяльності Верховного Суду.

У доктрині і досі точаться серйозні дискусії на тему можливості визнання правових позицій ВС джерелом права¹. Ми не ставимо за мету детально досліджувати аргументи кожної із сторін, проте слід звернути увагу на наступне. У справі «Серков проти України», рішення від 7 липня 2011 року (заява № 39766/05), п.п. 36–42, Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) недвозначно вказав: «... Суд визнає, що дійсно можуть існувати переконливі причини для перегляду тлумачення законодавства, яким слід керуватись. Сам Суд, застосовуючи динамічний та еволюційний підходи в тлумаченні Конвенції, у разі необхідності може відходити від своїх попередніх тлумачень, тим самим забезпечуючи ефективність та актуальність Конвенції (див. рішення у справах «Вілхо Ескелайнен та інші проти Фінляндії» (*Vilho Eskelinen and Others v. Finland*), [ВП], заява № 63235/00, п. 56, ECHR2007-IV та «Скоппола проти Італії» (*Scoppola v. Italy* № 2) [ВП], заява № 10249/03, п. 104, ECHR2009-...)... Проте Суд не вбачає жодного виправдання для зміни юридичного тлумачення, з якою зіткнувся заявник. Насправді, Верховний Суд України не навів жодних аргументів, щоб пояснити відповідну зміну тлумачення. Така відсутність прозорості мала обов'язково вплинути на довіру суспільства та віру в закон. З огляду на обставини цієї справи Суд вважає, що спосіб, у який національні суди тлумачили відповідні положення законодавства, негатив-

но вплинув на їхню передбачуваність. Суд також зазначає, що можливість таких різних тлумачень одних і тих самих положень законодавства головним чином була спричинена неналежним станом національного законодавства з цього питання...»².

Ураховуючи, що рішення ЄСПЛ є законодавчо визнаним джерелом права в Україні, теоретичні дискусії щодо того, чи є позиції ВС джерелом права, мають досліджуватися в іншому ракурсі: в будь-якому випадку ВС як свого роду «центр уніфікації» практики правозастосування впливає на стабільність, передбачуваність та ясність застосування норм права, а тому необґрунтований відступ від власних правових позицій вже на рівні ЄСПЛ визнається порушенням Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 р.

Якщо звертатися до чинного законодавства, то відповідно до ч.ч.5,6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, котрий містить відповідну норму права. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права³.

Таким чином, чинне законодавство зобов'язує суди та інші органи правозастосування враховувати правові позиції ВС (хоча межі такого «враховування» та можливість відступу від правових позицій законодавчо не встановлені, на відміну від попереднього Закону України «Про судоустрій та статус суддів», який

¹ Є Чупринська, 'Рішення Верховного Суду України у кримінальному провадженні: правові ознаки та значення' *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України* (2014 № 2) 118–119; М Козюбра, 'Система судів України та місце в ній Верховного Суду України: стан та перспективи реформування' (2012) 11–12 *Право України* 16–18; С Шевчук, 'Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади' *дис. ... д-ра юрид. наук* (2008) 433.

² Справа «Серков проти України» (заява № 39766/05): рішення Європейського суду з прав людини від 7.07.2011 <http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SOO00264.html> дата звернення 02.05.2018.

³ Про судоустрій і статус суддів: закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>> дата звернення 02.05.2018.

дозволяв у окремих випадках відступати від правових позицій (на той час ще Верховного Суду України).

Однією з інституційних новел ВС є запровадження в його складі Великої Палати ВС, яка є постійно діючим колегіальним органом Верховного Суду, до складу якого входить двадцять один суддя Верховного Суду.

Велика Палата ВС: 1) у визначених законом випадках здійснює перегляд судових рішень у касаційному порядку з метою забезпечення однакового застосування судами норм права; 2) діє як суд апеляційної інстанції у справах, розглянутих Верховним Судом як судом першої інстанції; 3) аналізує судову статистику та вивчає судову практику, здійснює узагальнення судової практики; 4) здійснює інші повноваження, визначені законом¹.

Відповідно до пункту 7 параграфу 3 розділу 4 «Перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03 жовтня 2017 року № 2147-VIII суд, який розглядає справу в касаційному порядку у складі колегії суддів або палати (об'єднаної палати), передає справу на розгляд Великої Палати ВС, якщо така колегія або палата (об'єднана палата) вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Верховного Суду України².

Слід зауважити що остання практика ВС (зокрема, Постанова ВС від 18 квітня 2018 року у справі № 569/1111/16-к (продаження № 13–14к/18) під подібними суспільно небезпечними діяннями розуміє «два і більше (не менше двох) різних,

але схожих між собою суспільно небезпечних діянь, які мають спільні риси, схожі за суб'єктивним складом, об'єктивною стороною, формою вини, наслідками тощо (постанова Верховного Суду України від 19 грудня 2011 року у справі № 5–18 к/11; постанова Верховного Суду України від 7 лютого 2012 року у справі № 5–31 к/12; постанова Верховного Суду України від 21 березня 2013 року у справі № 5–2 к/13)...»³.

Варто вказати, що в зазначеній Постанові від 18 квітня 2018 року Велика Палата ВС висловила свою позицію з приводу розуміння кваліфікуючої ознаки «проникнення у житло, інше приміщення чи сховище» в злочинах проти власності, дійшовши наступних висновків (справа стосувалася крадіжки в магазині, який був відчинений та особа потрапила до нього без перешкод): «... *Вирішальним при визначенні законності/незаконності входження (потрапляння) особи у відповідне приміщення або перебування в ньому під час вчинення розбою, є режим доступу до об'єкта (вільний/обмежений)...* Відповідно, наявність режиму вільного доступу до приміщення свідчить про законність входження (потрапляння) особи у відповідне приміщення та правомірне її перебування там, а отже, виключається інкримінування кваліфікуючої ознаки «проникнення», навіть якщо особа потрапила в приміщення з умислом заволодіти чужим майном... Для з'ясування юридичного критерію слід встановлювати: 1) незаконність входження (потрапляння) в приміщення (житло, інше приміщення чи сховище) або перебування в ньому, що обумовлюється відсутністю в особи права на перебування там, де знаходиться майно, яким вона бажає незаконно заволодіти; 2) мету, яку досягає особа, вчиняючи

¹ Там само

² Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: закон України від 03 жовтня 2017 року № 2147-VIII. <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>> дата звернення 02.05.2018.

³ Справа № 569/1111/16-к: постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.04.2018 <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73532589>> дата звернення 02.05.2018.

обрані дії, усвідомлення нею характеру вчиненого суспільно небезпечного діяння, зокрема й факту незаконного входження (потрапляння) до приміщення (житла, іншого приміщення чи сховища) чи перебування в ньому, передбачення наслідків вчиненого діяння...»¹.

Слід схвально оцінити структуру рішень Великої Палати ВС та рівень правової аргументації: нарешті відповідні рішення діляться на чіткі блоки з виділенням ключових правових питань, детальною оцінкою доводів сторін та посиленням на теоретичні орієнтири. Проте, на жаль, така практика «структурного викладення» рішення застосовується лише Великою Палатою.

Частина 5 ст. 434–1 КПК України встановлює ще одну підставу для розгляду провадження Великою Палатою ВС. Так, суд, який розглядає кримінальне провадження в касаційному порядку у складі колегії або палати, має право передати таке кримінальне провадження на розгляд Великої Палати ВС, якщо дійде висновку, що справа містить виключну правову проблему і така передача необхідна для забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики².

Одразу кидається в очі занадто оцінний характер понять «виключна правова проблема» та «забезпечення розвитку права». Тим не менше з цього приводу на рівні Великої Палати вже сформована окрема судова практика: в ухвалі від 12 квітня 2018 року у справі № 243/6674/17-к (провадження № 13–16сво18) вказано: «... Велика Палата Верховного Суду враховує семантичне значення терміна «проблема», яке означає складне теоретичне чи практичне питання, яке потребує вивчення, дослідження, оцінки і вирішення. Зокрема,

правовою проблемою потрібно визнавати суперечливі ситуації, що характеризуються протилежними підходами до розуміння тих чи інших подій, станів, процесів, явищ чи об'єктів, і, які вимагають формування рекомендації чи пропозиції, застосування якої дозволить досягнути вирішення відповідної проблеми. Наявність проблеми щодо питання про необхідність відкриття чи відмови у відкритті апеляційного провадження за скаргами на ухвали слідчих суддів, які не передбачені ст. 309 КПК України, об'єктивно існує, оскільки немає однозначного вирішення у правозастосовній діяльності...»³.

У постанові ККС від 03 квітня 2018 року у справі № 180/746/16-к (провадження № 51–576км18) ВС дійшов наступного висновку: «... Існують різні правові позиції щодо застосування норм КК України про зарахування строку попереднього ув'язнення у строк відбування покарання... Враховуючи наведене, а також те, що практика неоднакового застосування положень ч. 5 ст. 72 КК України в редакціях законів України від 21 листопада 2015 року № 838-VIII та від 18 травня 2017 року № 2046-VIII, що набрав чинності 21 червня 2017 року, поширена в багатьох судах України, колегія суддів вважає, що з метою забезпечення єдності судової практики кримінальне провадження... підлягає передачі на розгляд об'єднаної палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду...»⁴.

В окремих випадках ВС взагалі не аргументує необхідність передачі провадження на розгляд Великої Палати ВС, як це зроблено, наприклад, у постанові ККС від 06 березня 2018 р. у справі № 237/1459/17 (провадження № 51–959 км 18): «... Колегія суддів

¹ Там само.

² Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> дата звернення 02.05.2018.

³ Справа № 243/6674/17-к: ухвала Великої Палати Верховного Суду від 12.04.2018. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72670536>> дата звернення 02.05.2018.

⁴ Справа № 180/746/16-к: постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 03.04.2018 <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73304713>> дата звернення 02.05.2018.

уважає, що провадження за касаційною скаргою голови Селянського (фермерського) господарства ... про відмову у відкритті апеляційного провадження за його апеляційними скаргами на ухвалу слідчого судді про призначення позапланової комплексної перевірки на предмет дотримання вимог законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки і додержання трудового законодавства в діяльності СФГ ... містить виключну правову проблему, а тому підлягає передачі на розгляд Великої Палати Верховного Суду і така передача необхідна для забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики...»¹. В чому ж саме полягала та «виключна правова проблема» ВС так і не зазначив.

На практиці досить спірним було питання щодо того, на якій стадії має відбуватися передача провадження до Великої Палати ВС. Зокрема, в ухвалі ККС від 22 січня 2018 р. у справі № 348/2177/16-к (провадження № 51–254 ск 17) вказано: «... Сам зміст підстав і встановлений ст. 434–2 КПК України порядок передбачають, що питання передачі має розглядатися у судовому засіданні, обговорюватися у нарадчій кімнаті, вирішуватися шляхом постановлення мотивованої ухвали. Вчинення вказаних процесуальних дій і прийняття рішення про передачу кримінального провадження на розгляд Великої Палати Верховного Суду на стадії розгляду у порядку ст. 428 КПК України питання про відкриття або відмову у відкритті касаційного провадження є завчасним...»². Таким чином, ухвала про передачу справи на розгляд Великої Палати ВС може відбуватися після відкриття касаційного провадження в ході розгляду справи.

У межах цієї статті окремо хочеться звернути уваги на провадження, в яких

оскаржувалися дії органів обвинувачення та слідчого судді, пов'язані з призначенням у кримінальному провадженні позапланових ревізій та перевірок. У Постанові ККС від 12 квітня 2018 року у справі № 237/1459/17 (провадження № 13–19кс18) суд встановив: «... КПК прямо не передбачає повноваження слідчого або прокурора призначати у порядку, визначеному законом. З ухвали колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду вбачається, що в цій справі, як і в переважній більшості інших аналогічних справ, слідчий суддя надав дозвіл на проведення перевірки поза межами своїх процесуальних повноважень і цим самим надав правоохоронним органам повноваження, яких вони позбавлені законом. В такій правовій ситуації, з огляду на положення чинного законодавства, єдиним шляхом ефективного захисту прав може бути апеляційне оскарження таких ухвал слідчого судді. Водночас, підтвердження законності відмови апеляційним судом у відкритті апеляційного провадження за апеляційними скаргами на вказану ухвалу слідчого судді позбавляє заінтересованих осіб можливості такого захисту. Однак право на оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності державних органів є однією із найважливіших гарантій захисту громадянами своїх прав та свобод від їх порушення...»³.

Надалі ККС вкотре звернувся до ч. 1 ст. 434–1 КПК України: «... Неоднозначне визначення кримінальним процесуальним законом вказаних правових питань, потреба у застосуванні загальних засад кримінального провадження для вирішення правової проблеми щодо можливості оскарження ухвал слідчих суддів у ситуаціях, прямо не передбачених кримінальним процесуальним законом, свідчить про необхідність розвит-

¹ Справа № 237/1459/17-к: постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 06.03.2018. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72700916>> дата звернення 02.05.2018.

² Справа № 348/2177/16-к: постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 22.01.2018. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71749880>> дата звернення 02.05.2018.

³ Справа № 348/2177/16-к: постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 22.01.2018. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71749880>> дата звернення 02.05.2018.

ку права шляхом судового тлумачення та вирішення окресленої правової проблеми. Неоднаковість судової практики в питаннях надання доступу до суду для здійснення апеляційного оскарження окремих видів ухвал слідчих суддів впливає на реалізацію конституційного права на оскарження, передбаченого статтею 55 Конституції України. В цілому, необхідність забезпечення балансу законних інтересів учасників кримінального провадження та держави також додає особливого, виключного значення цій правовій проблемі. Викладені в ухвалі факти про поширеність неоднакової судової практики щодо можливості оскарження рішення про надання дозволу слідчим суддею на проведення перевірок та постановлення таких ухвал слідчого судді в цілому є переконливими і свідчать про відсутність сталої судової практики в окреслених питаннях...»¹.

Проміжна позиція з питання законності призначення позапланових перевірок міститься в ухвалі ККС від 6 березня 2018 року у справі № 243/6674/17-к (провадження № 51–499км17), де суд вказав: «... частина третя статті 9 КПК взагалі виключає вплив «інших законів» на питання визначення повноважень суб'єктів кримінального процесу... Положення законодавства, якими виключені повноваження слідчого чи прокурора призначати перевірки, не можуть тлумачитися як зміна порядку здійснення повноважень, наприклад, як заборона здійснювати ці повноваження без дозволу слідчого судді чи суду. Законодавець цілком і безумовно виключив такі дії з кола тих дій, що дозволяються вчиняти слідчому або прокурору. В контексті цієї справи завдання слідчого судді полягало саме в тому, аби повноваження слідчого і прокурора, що були виключені законом, були також виключені на практиці...»².

Таким чином, ККС закріпив практику, за якою призначення позапланових перевірок органами обвинувачення (слідчим, прокурором) є незаконними, що є прогресивним кроком уперед у забезпеченні інтересів сторони захисту. Проте Велика Палата ВС і досі з цього питання остаточного рішення ще не винесла.

Незважаючи на величезну завантаженість «оновленого» ВС, слід визнати, що перші результати його діяльності залишають поміркований оптимізм щодо системної уніфікації практики правозастосування в кримінальному праві та процесі. Особливої уваги заслуговує рівень структурування та аргументації судових рішень Великої Палати ВС, приклад якої має слугувати і касаційним судам у складі ВС при винесенні ними рішень. У цілому ж будемо сподіватися, що той «запал», з яким почали працювати судді ВС, не згасне найближчим часом і саме ВС стане каталізатором якісних змін у забезпеченні верховенства права в Україні.

Основними напрямками вдосконалення діяльності ВС мають бути: 1) структурування рішення ККС ВС за зразком ВП ВС (з чітким поділом рішення на пункти та підпункти, проміжними та остаточними висновками, доктринальним і практичним аналізом спірних моментів); 2) тлумачення на рівні роз'яснень оцінних понять в оновленому процесуальному законодавстві (наприклад, потребують змістовного наповнення такі поняття, як «виключна правова проблема», «забезпечення розвитку права» тощо); 3) більш послідовним має бути використання практики ЄСПЛ (з аналізом не тільки правової позиції ЄСПЛ у конкретній справі, а й узагальненням фактичних обставин відповідної справи з метою встановлення релевантності тій справі, яка є предметом спору у цьому провадженні, яке перебуває на розгляді в ВС).

¹ Там само

² Справа № 243/6674/17-к: ухвала Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 6.03.2018. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72670536>> дата звернення 02.05.2018.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine]: zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
2. Pro sudoustrii i status suddiv [On the judicial system and the status of judges]: zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1402-VIII. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
3. Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Tsyvilnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv [On Amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedural Code of Ukraine, the Code of Administrative Legal Proceedings of Ukraine and other legislative acts]: zakon Ukrainy vid 03.10.2017 № 2147-VIII. <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

3. Chuprynska Ye M, Rishennia Verkhovnoho Sudu Ukrainy u kryminalnomu provadzhenni: pravovi oznaky ta znachennia (2014) [Decision of the Supreme Court of Ukraine in criminal proceedings: legal signs and meanings] (2014) 2 *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy* 118 (in Ukrainian).
4. Koziubra M I, Systema sudiv Ukrainy ta mistse v nii Verkhovnoho Sudu Ukrainy: stan ta perspektyvy reformuvannia [The system of courts of Ukraine and the place in it of the Supreme Court of Ukraine: the state and prospects of reforming] (2012) 11–12 *Pravo Ukrainy* 16–18 (in Ukrainian).
5. Shevchuk S V, Zahalnoteoretychni problemy normatyvnosti aktiv sudovoi vlady [General theoretical problems of normative acts of the judiciary] (2008) *Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho* 433 (in Ukrainian).

COURT PRACTICE

6. Okrema dumka suddi KSU Shevchuka S. V. stosovno Vysnovku Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za zvernenniam Verkhovnoi Rady Ukrainy pro nadannia vysnovku shchodo vidpovidnosti zakonoproektu pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo pravosuddia) vymoham statei 157 i 158 Konstytutsii Ukrainy [Separate opinion of the judge of the KSU Shevchuk S. V. Concerning the Opinion of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the request of the Verkhovna Rada of Ukraine to give an opinion on the compliance of the draft law on amending the Constitution of Ukraine (on justice) to the requirements of Articles 157 and 158 of the Constitution of Ukraine] <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/nf01d710-16>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
7. Sprava «Sierkov proty Ukrainy» (zaiava № 39766/05): rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 7.07.2011 [Decision of the European Court of Human Rights in the case of Serkov v. Ukraine] <http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO000264.html> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
8. Sprava № 569/1111/16-k: postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 18.04.2018 [The decree of the Grand Chamber of the Supreme Court] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73532589>> data zvernennia 02.05.2018
9. Sprava № 243/6674/17-k: ukhvala Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 12.04.2018 [The decision of the Grand Chamber of the Supreme Court] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72670536>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
10. Sprava № 180/746/16-k: postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 03.04.2018 [The decree of the Judicial Chamber on Criminal Cases of the Supreme Court] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73304713>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
11. Sprava № 237/1459/17: postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 06.03.2018 [The decree of the Judicial Chamber on Criminal Cases of the Supreme Court] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72700916>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
12. Sprava № 348/2177/16-k: postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 22.01.2018 [The decree of the Judicial Chamber on Criminal Cases of the Supreme Court] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71749880>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).
13. Sprava № 348/2177/16-k: postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 22.01.2018 [The decree of the Judicial Chamber on Criminal Cases of the Supreme Court] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71749880>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).

14. Sprava № 243/6674/17-k: ukhvala Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 6.03.2018 [The decree of the Judicial Chamber on Criminal Cases of the Supreme Court] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72670536>> data zvernennia 02.05.2018 (in Ukrainian).

Dryhval N., Monastyrsk V. The Supreme Court of Ukraine in criminal process: system reform or similar change of the name?

More than six months ago (December 15, 2017) the «newly formed» Supreme Court began its work. In this regard, the article examines the first results of the activities of the Grand Chamber and the Judicial Chamber on Criminal Cases in the Supreme Court. Particular attention is paid to the actual legal positions of the Grand Chamber of the Supreme Court in criminal law and legal proceedings, the validity of the relevant legal positions and their significance for further court practice. The author analyzes the problem points in the activity of the «updated» Supreme Court and makes the proposals for their elimination.

The purpose of this article is to analyze the first results and achievements of the activities of the Grand Chamber and Judicial Chamber on Criminal Cases as part of the Supreme Court, the latest court practice in criminal law and legal proceedings, as well as to develop concrete proposals for improving the work of the Supreme Court.

Despite the enormous strain on the «renewed» Supreme Court, it must be recognized that the first results of his work leave moderate optimism about the systematic unification of the court practice in criminal law and criminal process. Particular attention deserves the level of structuring and argumentation of court decisions of the Grand Chamber of the Supreme Court, an example of which should serve also cassation courts in the Supreme Court when making their decisions. On the whole, we will hope that the «fervor» with which the judge of the Supreme Court began to work will not be extinguished in the near future and the Supreme Court itself will become a catalyst for qualitative changes in ensuring the rule of law in Ukraine.

The main directions of improvement of the Supreme Court's activity should be: 1) structuring decisions of the Judicial Chamber on Criminal Cases as part of the Supreme Court according to the model of the Grand Chamber of the Supreme Court (with a clear division of the decisions on the points and sub-items, interim and final conclusions, doctrinal and practical analysis of the disputed moments); 2) interpretation at the level of explanations of the evaluative concepts in the updated procedural law (for example, the concepts of «exclusive legal problem», «ensuring the development of law», etc.) need to be substantially filled; 3) it should be more consistent to use the practice of the European Court of Human Rights (with an analysis of not only the legal position of the European Court of Human Rights in a particular case, but also the generalization of the factual circumstances of the case in order to determine the relevance of the case which is the subject of the dispute in proceeding, which is under consideration in the Supreme Court).

Key words: *Supreme Court, Judicial Chamber on Criminal Cases, court practice, Grand Chamber, legal positions.*

Стаття надійшла до редакції журналу 12.05.2018.